

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
GRAD GRAČANICA**

Predlagač: Gradonačelnik

**INFORMACIJA O STANJU ZAŠTITE GRAĐANA
OD NEEKSPLODIRANIH I MINSKOEKSPLOZIVNIH
UBOJNIH SREDSTAVA NA PODRUČJU GRADA
GRAČANICA U 2024. GODINI**

Razmatra: Gradsko vijeće

Gračanica, decembar 2024. godine

Uvod

Zaštita od neeksplozivnih ubojnih i minskoeksplozivnih sredstava (u daljem tekstu: NUS i MES) uređena je Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 52/02), Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Tuzlanskog kantona (" Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 10/08 i 8/15), a provode je organi civilne zaštite Federacije BiH i kantona preko timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a i pravna lica koja se bave poslovima uklanjanja mina i NUS-a (deminerske organizacije akreditovane od strane Centra za uklanjanje mina BiH). Da bi mogli da se bave zaštitom od neeksplozivnih ubojnih sredstava i deminiranjem, ova pravna lica moraju biti akreditovana kod Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BH MAC). Gradske i općinske službe civilne zaštite, u skladu sa navedenim propisima, imaju koordinirajuću ulogu kod prijave građana o posjedovanju ili pronalasku neeksplozivnih ubojnih sredstava, pomoći prilikom izviđanja sumnjivih površina od strane stručnih lica BH MAC-a u cilju izrade projekata deminiranja i drugih poslova. U obavljanju svojih poslova službe civilne zaštite usko saraduju i sa policijskim organima kod različitih aktivnosti po pitanju NUS-a i deminiranja, kao i sa organima civilne zaštite na Federalnom i državnom nivou BiH.

Planom rada Službe za civilnu zaštitu za 2024. godinu planirane su i aktivnosti na provođenju preventivnih i operativnih mjera zaštite od neeksplozivnih ubojnih sredstava na području grada Gračanica, kao i aktivnosti vezane za deminiranje rizičnih površina od mina. Ove aktivnosti su bile značajan segment rada ove službe u toku godine, s obzirom da su ova sredstva još uvijek prisutna i predstavljaju opasnost za građane. Svi postupci i mjere koje su preduzimate u ovoj oblasti imale su za cilj bezbjednu eliminaciju neeksplozivnih ubojnih sredstava. Ove aktivnosti započinju prijavljivanjem posjedovanja ili pronalaska tih sredstava organima civilne zaštite ili policije, zatim obilježavanjem do preuzimanja ili uništavanja na mjestu prijave od strane nadležne institucije za uništavanje (A- TUN tim Federalne uprave civilne zaštite).

Aktivnosti Službe za civilnu zaštitu po pitanju deminiranja u 2024. godini su bile koordinacijskog karaktera sa Uredom BH MAC-a u Tuzli, sa izviđačima BH MAC-a u obradi lokaliteta Gornji Skipovac MSP metodom, kao i sa pripadnicima Tima za deminiranje Federalne uprave civilne zaštite (B tim) u izviđanju i utvrđivanju mogućnosti mašinske pripreme za deminiranje rizične površine Topalovići centar u Gornjem Skipovcu, kao pojedinačnog projekta koji bi bio realizovan od strane ove uprave.

Pored naprijed navedenih zadataka Služba za civilnu zaštitu aktivno je provodila i druge vidove zaštite od neeksplozivnih ubojnih sredstava, kao što je edukacija svih kategorija stanovništva, najčešće kroz upozoravanje na opasnosti od mina i NUS-a putem lokalnog radija i Televizije Tuzlanskog kantona, printanog medija Dnevnog avaza i Web stranice Grada Gračanica.

Važan vid edukacije, posebno najmlađe populacije - učenika osnovnih škola u organizaciji Crvenog križa Gračanica, Službe za civilnu zaštitu i mentozmenta i nastavnika OŠ na području grada Gračanica provodi se kroz organizaciju i realizaciju edukativnih takmičenja učenika osnovnih škola na temu svjesnosti o postojanju mina-"Misli mine!".

Dana 29.10.2024. godine održano je takmičenje „Misli mine“ u JU OŠ Malešići. Učešće je uzelo 9 ekipa osnovnih škola sa područja grada Gračanica (nisu učestvovala OŠ Stjepan Polje i OŠ Gornja Orahovica).

Na pripremi i održavanju takmičenja pored Gradske organizacije Crvenog križa Grada Gračanica i Službe za civilnu zaštitu, od strane Osnovnih škola, pored menadžmenta, učestvovalo je 9 mentora (nastavnika) i 27 učenika osnovnih škola. Prvo mjesto je osvojila OŠ Miričina i Grad Gračanicu je predstavljala na Kantonalnom takmičenju Tuzlanskog kantona.

Dana 21.11.2024. godine u prostorijama Osnovne škole Miričina održano je 25. Kantonalno takmičenje "Misli mine" za učenike osnovnih škola Tuzlanskog kantona. Učešće je uzelo 11 ekipa osnovnih škola sa područja Tuzlanskog kantona. Na pripremi i održavanju takmičenja pored Kantonalnog Crvenog križa Tuzla, Federalne i Kantonalne uprave civilne zaštite Tuzla, Gradske organizacije Crvenog križa Grada Gračanica i Službe za civilnu zaštitu Grada Gračanica, od strane Osnovnih škola, pored menadžmenta OŠ, učestvovalo je 11 mentora (nastavnika) i 33 učenika osnovnih škola. Učenici OŠ "Sveti Franjo" iz Tuzle osvojili su prvo mjesto, te će naš kanton predstavljati 30. novembra u Mostaru na Federalnom takmičenju.

Deminiranje rizičnih površina je preduslov za povratak građana u svoje predratne domove, korištenje poljoprivrednih i šumskih površina, izvođenje raznih zahvata na infrastrukturi, vodnim resursima i objektima, odnosno, uklanjanjem minske opasnosti doprinosi se stvaranju opštih sigurnosnih uslova za stanovništvo našeg grada, pa je ovoj aktivnosti posvećen veliki značaj od strane Službe za civilnu zaštitu, odnosno gradske uprave.

Deminiranje je skup i dugotrajan proces, a provodi se na osnovu Plana deminiranja u Bosni i Hercegovini, koji na prijedlog BH MAC-a odobrava Komisija za deminiranje u saradnji sa Odborom donatora, a usvaja ga Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. BH MAC je u nekoliko svojih strategija deminiranja postavljao optimistične prognoze o „Bosni i Hercegovini bez mina“, međutim, zbog nedostatka sredstava i odsustva adekvatne finansijske podrške ovoj problematici, ti rokovi su ostajali neispunjeni.

Zbog toga je lobiranje kod donatora za pojedine projekte nezaobilazan put u ostvarenju ciljeva deminiranja. Na žalost, zbog opšteg stanja u zemlji posljednjih godina i otvaranja novih ratišta u svijetu, opao je interes donatora koji su do sada bili prisutni na području Bosne i Hercegovine (ITF Republike Slovenije, SR Njemačka, SAD, Japan, Provincija Padova-Italija, Švedska, Norveška narodna pomoć i dr.), tako da su i ta sredstva posljednjih godina znatno manja. Na listi BH MAC-a proritetnih zadataka za deminiranje u 2024. godini- Tuzlanski kanton bila su 3 projekta, od kojih ni jedan nije realizovan.

Grad Gračanica je aktivnim pristupom u komunikaciji sa ambasadama zemalja u BiH i BH MAC-om, u ranijem periodu obezbijedila značajna sredstva za ovu namjenu, a na isti način su i ove godine animirane ambasade Njemačke i SAD-a u BiH, kojima su upućena pisma namjere u vezi sa ovom problematikom.

I pored značajnih aktivnosti koje vode i Služba za civilnu zaštitu i gradska uprava na čelu sa Gradonačelnikom, tempo ukupnih aktivnosti na deminiranju na području našeg Grada, kao uostalom i na nivou države je spor i bit će potrebno dosta vremena do potpunog uklanjanja minskog rizika na ovim prostorima.

Tokom cijele godine vode se aktivnosti na izradi MSP projekta za područje Gornjeg Skipovca, koje je i najveća neobrađena rizična površina na području grada Gračanica, a provodile su se i ostale mjere zaštite od neeksplodiranih ubojnih sredstava, što se vidi iz narednih poglavlja ove informacije.

Iako smo u decembru 2023. , Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Komisiji za deminiranje u BiH, Centru za uklanjanje mina u BiH i Federalnoj i Kantonalnoj upravi civilne zaštite dostavili podatak da je Grad Gračanica u Budžetu za 2024. godinu za potrebe sufinansiranja protivminskog djelovanja na prostoru Grada Gračanica planirao 72.682,00 KM, za koja nisu iskazali interes niti

predstavnicima BH MAC-a, niti akreditovane firme, niti donatori po principu sufinansiranja deminiranja i realizacije projekata sa liste prioriteta.

Aktivnosti na pronalaženju, prikupljanju i uništavanju NUS-a i MES-a

Najvažnija aktivnost Gradske službe za civilnu zaštitu po pitanju NUS-a i MES-a u 2024. godini je bila na koordiniranju poslova na uklanjanju ovih opasnih sredstava iz posjeda građana, preuzimanje sredstava koje zaprimaju pripadnici Policijske uprave, kao i sredstava koje u prekršajnim postupcima izuzme Općinski sud u Gračanici.

Pronalaženje, otkrivanje, označavanje, iskopavanje, prenošenje, utovar, prevoženje, istovar, privremeno skladištenje, deaktiviranje i uništavanje NUS-a, na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva vrše timovi za uklanjanje NUS-a Federalne uprave civilne zaštite koji imaju ovlaštenja za obavljanje ovih poslova, izdata od Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini-BH MAC, na način regulisan važećim zakonskim i podzakonskim propisima.

Preuzimanje i uklanjanje tih sredstava iz domaćinstava i na terenu obavljali su pripadnici timova Federalne uprave civilne zaštite za uništavanje NUS-a i MES-a (u daljem tekstu "A" TUN tim) u saradnji sa Službom za civilnu zaštitu.

Služba za civilnu zaštitu po prijavi NUS-a, ODMAH prosleđuje prijavu na propisanom obrascu Kantonalnoj upravi civilne zaštite Tuzlanskog kantona, koja istu prosleđuje Federalnoj upravi civilne zaštite Sarajevo za angažman akreditovanih timova civilne zaštite.

Pomoć Službi za civilnu zaštitu u provođenju mjera zaštite od neeksplozivnih ubojnih sredstava pružali su pripadnici Policijske uprave Gračanica, Gradska organizacija Crvenog križa, Menadžment i učenici OŠ na području grada, ali i sami građani.

U cilju sprečavanja nesreća, Služba za civilnu zaštitu je u nekoliko navrata putem programa Radio Gračanice upozoravala građane na opasnosti od ovih sredstava, sa posebnim akcentom na djecu, omladinu i povratnike i davala uputstva o načinu prijavljivanja i predaje tih sredstava nadležnim organima, te o mjestima najčešćeg pojavljivanja i pronalaženja mina, neeksplozivnih ubojnih sredstava i minsko-eksplozivnih sredstava.

Ova mjera zaštite i spašavanja će kod Službe za civilnu zaštitu Grada Gračanica i u narednom periodu imati visok prioritet, s obzirom da se u posjedu građana, na teritoriji koju pokriva gradska uprava još uvijek nalazi nepoznat, ali pretpostaviti je značajan broj tih sredstava. Takođe, zajedno sa "A" TUN timom za uništavanje NUS-a nastojati što je moguće više skratiti vrijeme od prijave pronađenih sredstava do njihovog izuzimanja ili uklanjanja na terenu, te tako, sa svoje strane, stvarati pretpostavke sigurnijeg okruženja za stanovništvo.

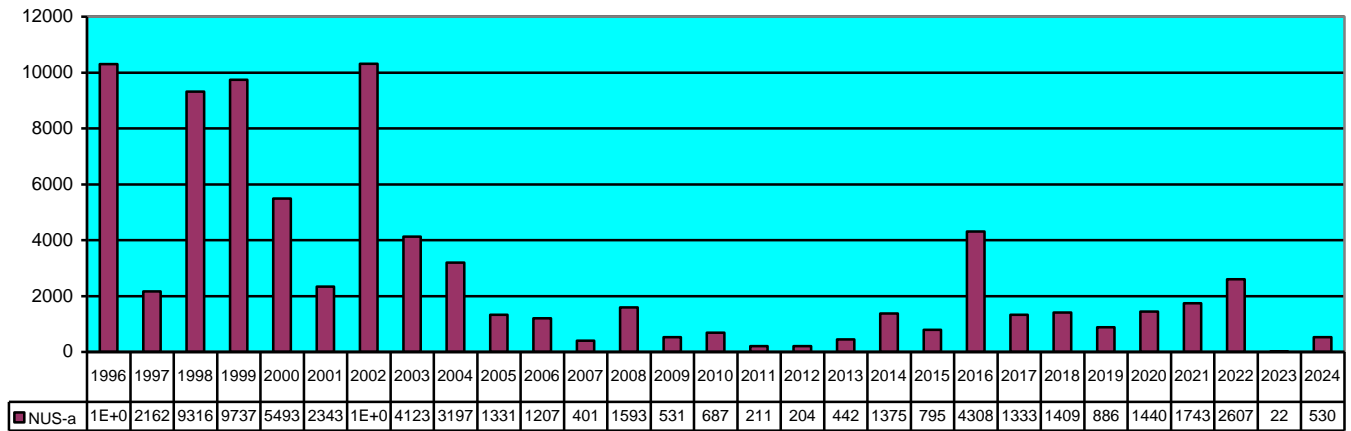
U periodu 01.01.do 10.12.2024.godine Služba za civilnu zaštitu je uputila 12 prijava - zadataka o posjedovanju neeksplozivnih ubojnih sredstava, odnosno zahtjeva za angažovanje timova Federalne uprave civilne zaštite (putem Kantonalne uprave), čiji su pripadnici stručno obučeni za rad sa ubojnim sredstvima i koji su garant njihovog sigurnog zbrinjavanja (preuzimanja, prevoženja i uništavanja).

U donjoj tabeli dat je prikaz broja i vrste prikupljenih ubojnih sredstva u 2024. godini:

Red. broj	Datum prijave i mjesto	Vrsta i količina NUS-a	Datum realizacije zadatka	TUN tim koji je realiz.zadatak
1.	12.02.2024. G. M. Gračanica	Ručna bomba M91 - 1 kom pješadijska municija 7.62 mm - 59 kom	13.02.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
2.	13.02.2024. M. E. Gračanica - Dudić	Tenkovska mina (“školska”) - 1 kom	13.02.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
3.	13.02.2024. PU Gračanica	Ručna bomba M75 - 2 kom Ručna bomba F1 - 1 kom Sitna municija - 157 kom	13.02.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
4.	11.03.2024. M. H. MZ Soko	Signalni metak - 1 kom Ručna bomba - 1 kom Trotilski metak 500gr -1 kom Trotilski metak 200gr -1 kom Trotilski metak 100gr -1 kom	12.03.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
5.	15.04.2024. NN prijava MZ Donja Orahovica	ROB M93 - 1kom KRTM - 1kom Metak 14.5 mm - 1kom Municija 7,62 mm - 93 kom	16.04.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
6.	24.04.2024. P. H. MZ Soko	Ručna bomba M79 - 1 kom	25.04.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
7.	24.06.2024. P. F. Gračanica - Drama	Mina za ručni minobacač M57 - 2 kom	24.06.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
8.	04.07.2024. S. A. MZ Babići - Izletište Vis	Ručna bomba - 1 kom	04.07.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
9.	22.08.2024. NN Prijava MZ Gračanica - korito rijeke Sokoluše	Pješadijska municija - 183 kom	28.08.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
10.	29.08.2024. Naredba OPĆINSKI SUD GRAČANICA / PU Gračanica	Municija 7,65 - 3kom Bojev metak 9x17 - 2 kom Čahure 9x17 - 4kom	10.09.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
11.	18.09.2024. PU Gračanica	Ručna bomba M75 - 1 kom	26.09.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
12.	02.10.2024. Č. M. Gračanica	Ručna bomba M75 - 3 kom	03.10.2024.	“Tuzla A” TUN TIM
	Ukupno preuzeto ili uništeno	530 kom. NUS-a		

Na ovaj način je od građana preuzeto ili na terenu uklonjeno 530 komada neeksplozivnih ubojnih sredstava.

Pregled prikupljenih količina NUS-a u poslijeratnom periodu dat je u donjem dijagramu.

Pregled prikupljenog NUS-a za period 1996. – 2024. godina

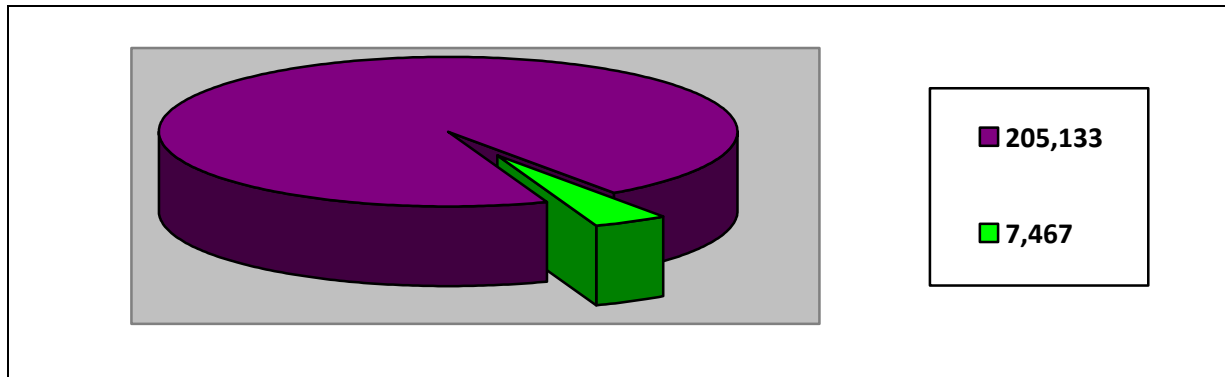
Iz prikaza prijavljenih i prikupljenih sredstava može se vidjeti da broj neeksplozivnih i minsko-eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata i dalje ima trend smanjivanja i po broju i raznovrsnosti, što smanjuje opasnost po život i zdravlje ljudi namjernom ili nenamjernom upotrebom. Bez obzira na ove činjenice, ova i dalje prisutna opasnost stavlja pred Službu za civilnu zaštitu i strukture koje se bave ovom problematikom obavezu aktivnog rada na njihovom prikupljanju i upozoravanju stanovništva na opasnosti od njih.

Aktivnosti na deminiranju

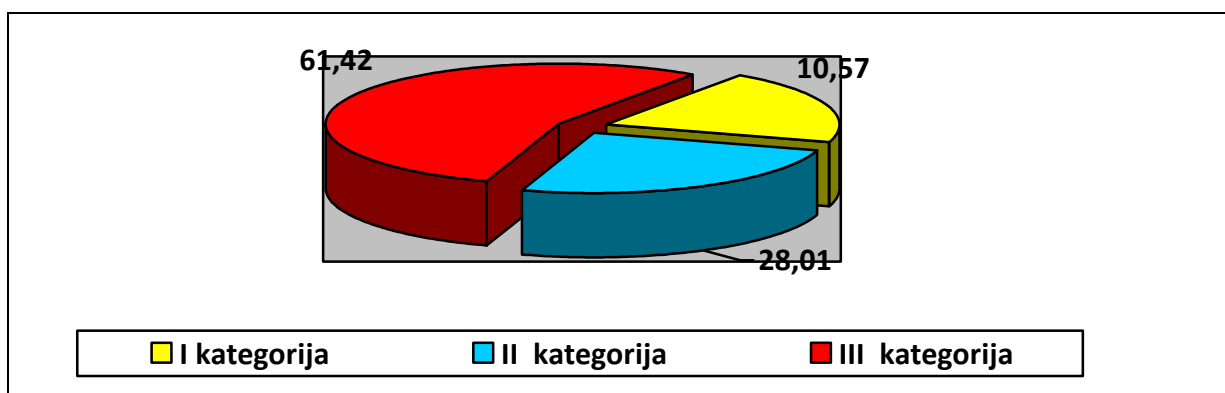
Prema izvještajima BH MAC-a, Ured u Tuzli zaključno sa 13.12. 2023. godinu (Izvor podataka BH MAC, Minska situacija 13.12.2023.) , ukupna sumnjiva površina od mina na području grada Gračanica iznosi 7.468.023 m² , odnosno 3,51 % od ukupne površine grada (prema podacima BH MAC-a površina grada Gračanica iznosi 212,2 km²). Sumnjive površine od mina prema standardima BH MAC-a svrstane su u tri kategorije i to:

- I KATEGORIJA: 793.653 m², odnosno 10,57 % od ukupno sumnjive površine
- II KATEGORIJA : 2.092.170 m², odnosno 28,01 % od ukupno sumnjive površine
- III KATEGORIJA: 4.582.200 m², odnosno 61,42 % od ukupno sumnjive površine

Odnos rizične površine prema ukupnoj površini grada (%) dat je na donjem dijagramu.

Odnos ukupne sumnjive površine prema Standardima BH MAC-a po kategorijama (%)

Na listi Prioriteta za deminiranje u 2024. godini za Tuzlanski kanton, bili su:

Red. broj	ID-GI-1A	ID-GI-1	Naziv lokacije	Protuminska akcija		Nivo koristi	Nivo opasnosti	Grad/općina
				Čišćenje/površina	Tehničko izviđanje (m ²)			
2.	8949	20885	Topalovići-Centar		105.135,36	1	srednji	Gračanica
3.	8948	20885	Topalovići-Ekonomija		19.047,74	1	srednji	Gračanica
UKUPNO:					124.183,10			

Na listi MSP Prioriteta za realizaciju u 2024. godini za Tuzlanski kanton, bili su:

Redni broj	ID	Naziv MSP	Grad/općina	Površina (m ²)	Napomena
5.	34	Skipovac Donji	Gračanica	3.090.707,71	
6.		Skipovac Gornji-Šamunica	Gračanica	1.175.000,00	NTI II faza
UKUPNO:				4.265.707,7	

Sumnjive-rizične površine su prostori između bivših linija konfrontacije AR BiH i VRS, što potvrđuju i minske nesreće koje su se poslije rata dešavale na tim površinama, a one su najveće na sjevernom dijelu teritorije grada, uglavnom šume i šumsko zemljište na prostoru Gornjeg i Donjeg Skipovca.

Koliko su mine opasna ubojna sredstva, tzv. „ubice na čekanju”, pokazuje i broj nastradalih u poslijeratnom periodu. Tako je na području grada Gračanica od 1996. godine do danas od mina poginulo 11 osoba (među poginulim je i 1 deminer), 10 je teže i 6 lakše ranjeno lica, što ukazuje na stalnu opasnost i ugroženost građana od skrivenih ubica na ovom prostoru i šire.

Minske nesreće koje se događaju su najbolji dokaz da mine ne gube svoja ubojna svojstva protokom vremena, ali i dokaz da je sigurna samo ona površina koja je deminirana i za koju je izdat odgovarajući certifikat od strane nadležne institucije BH MAC-a.

Međutim, i pored ovih činjenica, česta je pojava ulaska neodgovornih lica u površine koje se nalaze iza znakova minske opasnosti (sječa drva, ispaša stoke, branje šumskih plodova, lov i sl.), što može imati neželjene posljedice.

Do uvođenja nove metode- minsko sumnjive površine (MSP) u pristupu rizičnim površinama i izradi projekata deminiranja plan prioriteta deminiranja i tehničkog izviđanja i listu prioriteta trajnog obilježavanja rizičnih površina od mina Služba za civilnu zaštitu svake godine dostavlja Kantonalnoj upravi civilne zaštite, odnosno Regionalnom uredu BH MAC-a u Tuzli. Na osnovu dostavljenih planova iz svih općina/gradova formirala se kantonalna lista prioriteta, što je prvi korak u pokretanju aktivnosti za iznalaženje sredstava za realizaciju projekata sa te liste. Lokalnim zajednicama je ostavljena mogućnost da obezbjeđenjem vlastitih sredstava za deminiranje u budžetima i na drugi način (donatori) utiču na smanjenje rizičnih površina na svojim područjima.

Pored ovih “direktnih” oblika borbe sa minama-deminiranja, koje organizuju i provode državni organi i institucije, preko komercijalnih deminerskih organizacija, važan vid djelovanja na ovom planu je i edukacija svih kategorija stanovništva o postojanju mina u okruženju u kojem žive, a provode je škole, razna udruženja građana, nevladine organizacije, humanitarne organizacije i institucije vlasti. Ovaj vid stvaranja i održavanja svjesnosti o postojanju mina provodi se putem edukacija u školama, organizovanjem kurseva i radionica, preko informativnih brošura i letaka, putem printanih i elektronskih medija i slično.

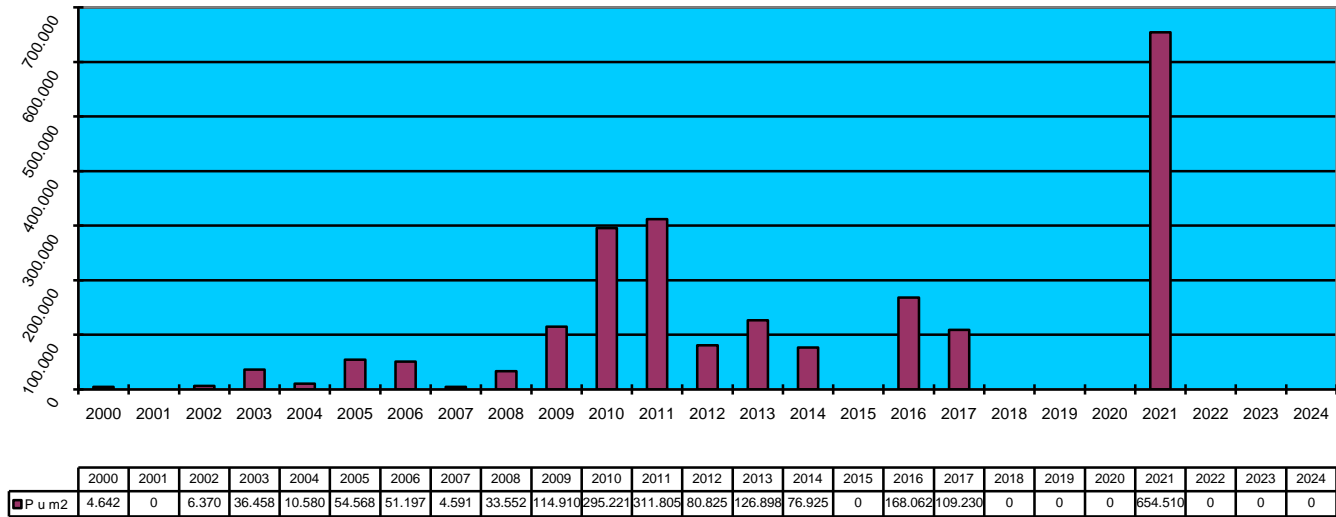
Kao što je rečeno na početku, opadanje interesa donatora za ovaj region poslednjih godina, znatno je smanjio učešće donatorskih sredstava za deminiranje, a sredstva koja za ove namjene izdvajaju državne, Federalne i kantonalne institucije, kao i općine/gradovi, nisu dovoljna da se napravi značajniji iskorak u redukcovanju minske površine, zbog čega je ukupan rezultat deminiranja u Bosni i Hercegovini poslednjih nekoliko godina veoma skroman. Na žalost, zbog svih tih razloga u 2024. godini na području grada nije realizovan ni jedan projekat deminiranja.

Nedostatak sredstava i drugi problemi koji prate proces deminiranja, a kako bi se rizična površina što više redukovala još u fazi izrade projekata deminiranja BH MAC je od 2018. godine pokrenuo novu metodu obrade sumnjivih površina i njihovog prevođenja u projekte, tzv MSP postupak, koji se temelji na prikupljanju što većeg broja sigurnih podataka o nekoj sumnjivoj površini od domicilnog stanovništva, bivših vojnika ARBiH i VRS, lovaca, ribolovaca, planinara, zapisnika o minskim poljima, podataka o minskim nesrećama i dr. Na osnovu prikupljenih podataka radi se ciljana istraga (na površini za koju postoje sigurni podaci o postojanju mina) ili generalna istraga (postoji sumnja o postojanju mina), čime se sve druge površine izuzimaju iz projekta, što u konačnici daje manju površinu koju treba obraditi-deminirati i manje sredstava za realizaciju. Do sada je ovom metodom obrađena površina od 654.510 m² na

lokalitetu Lendića (potpuno očišćeno područje 2021. godine), a obrađeno je i područje Donjeg Skipovca u površini od preko 5.000.000 m².

Na području grada Gračanica, MSP metodom vrši se izviđanje i obrada područja Gornjeg Skipovca, a do izrade MSP projekta cijelog ovog područja još uvijek se na listi prioriteta vodi i nekoliko pojedinačnih-manjih projekata koji su pogodni za rad deminerskih timova Federalne uprave civilne zaštite i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, o čemu je rečeno i u uvodnom dijelu ove informacije.

U periodu od 2000. godine kada je počeo proces deminiranja na području općine/grada Gračanica do kraja 2024. godine, deminirana je površina od 2.140.344,7 m², što je 26,34 % rizične površine. Ova površina je realizovana kroz 47 projekata (46 metodama čišćenja i tehničkog izviđanja i 1 metodom MSP).

Pregled deminiranih površina Grada Gračanica u periodu 2000. – 2024. godina

Ukupna deminirana površina: P = 2.140.344 m²

Rizične površine III kategorije (šume i šumsko zemljište), koje su i na području grada Gračanica najveće (61,42 % od ukupne rizične površine) su površine čije deminiranje nije izvjesno u skorijem vremenskom periodu, a zaštita stanovništva od ulaska u takve površine provodi se obilježavanjem znacima trajnog i hitnog obilježavanja, prema Zakonu o deminiranju u BiH. Ovim oznakama obilježene su sve rizične-sumnjive površine i njihovo zanzavljanje se provodi od strane BH MAC-a.

Saradnja sa drugim subjektima od interesa za zaštitu i spašavanje od NUS-a i MES-a

Gradska služba za civilnu zaštitu u svom radu, u organizovanju i provođenju zaštite i spašavanja od NUS-a i MES-a saraduje sa mnogim institucijama i ustanovama, vladinog i nevladinog sektora, domaćim i inostranim institucijama, sve sa ciljem očuvanja života i zdravlja ljudi, što je i primarni cilj svih mjera i postupaka koji se preduzmaju u ovoj oblasti.

Federalna i Kantonalna uprava civilne zaštite

Saradnja sa Federalnom i Kantonalnom upravom civilne zaštite Tuzla se odvija svakodnevno i ogleda se u komunikaciji i koordinaciji po svim pitanjima iz nadležnosti, kao i u kandidovanju projekata deminiranja, tehničkog izviđanja i trajnog obilježavanja, koji iste prosleđuju BH MAC-u, te u zahtjevima za angažovanjem timova za preuzimanja i uništavanja NUS-a i MES-a i deminiranja, koji su u nadležnosti Federalne i Kantonalne uprave civilne zaštite.

Federalna uprava civilne zaštite za Tuzlanski kanton ima dva tima za pitanja mina i NUS-a: "A" i „B” TUN tim, koji obavljaju poslove deminiranja, prikupljanja, prihvata, prevoza, skladištenja i čuvanja NUS-a i njegovog uništavanja. Koordinaciju za rad TUN timova na području Tuzlanskog kantona vrši Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzla, a na lokalnom nivou gradske/ općinske službe za civilnu zaštitu. Uništavanje prikupljenih NUS-a vrši se na mjestima koja su sigurna i odobrena od strane nadležnih organa u BiH, a ovaj tim vrši i uništavanje pojedinačnog NUS-a na licu mjesta, za koja se ustanovi da predstavljaju opasnost za pomjeranje i transportovanje.

“B” TUN tim je specijalizovan za poslove deminiranje objekata i površina za koje se zna ili utvrdi da su kontaminirani minama. Pored deminiranja “B” tim vrši izvlačenje i spašavanje lica nastradalih u minskim poljima (operacija “Brzi odgovor”).

Saradnja sa oba tima kao i sa Federalnom i Kantonalnom upravom civilne zaštite bila je na visokom profesionalnom nivou i mišljenja smo da je proizvela rezultate kojima građani na području grada Gračanica mogu biti zadovoljni.

Centar za uklanjanje mina u BiH (BH MAC), Ured u Tuzli

BH MAC je nezaobilazna institucija u svim aktivnostima po pitanju svih oblika protuminskih akcija u Bosni i Hercegovini i jedina je nadležna i ovlaštena: za akreditiranje deminerskih organizacija (ljudstva i opreme), vođenje operacija upoznavanja sa minama, obilježavanja mina, izviđanja i uklanjanja mina, osiguranja centralne baze podataka o minama, koordiniranje aktivnosti na deminiranju s drugim operativnim agencijama, pripremanje prijedloga prioriteta za operacije deminiranja i izdavanje radnih zadataka u toku operacija deminiranja, vršenje inspekcije, vršenje kontrole kvaliteta i predlaganje izdavanja certifikata o izvršenoj kontroli kvaliteta očišćenih površina, predlaganje liste prioriteta zadataka vladi entiteta, pripremanje planova rada, proračuna, izvještaja i obračuna za prezentiranje vladi entiteta, BH MAC-u, Komisiji za deminiranje u BiH i Odboru donatora.

Saradnja sa Uredom u Tuzli odvijala se na koordinaciji oko pružanja pomoći izviđačima na terenu kod izrade MSP projekta Gornji Skipovac-Šamunica, kao i na obezbjeđenju potrebnih katastarskih podloga iz katastra, razmjena različitih informacija vezanih za neeksplozivna ubojna sredstva i mine, te na nizu drugih aktivnosti propisanih zakonom.

EUFOR- LOT kuća Tuzla

Područje grada Gračanica je u zoni komande EUFOR-a, LOT kuće smještene u Tuzli, a toku godine upriličene su dvije posjete predstavnika ove kuće Službi za civilnu zaštitu, prilikom kojih je razgovarano o svim aspektima rada ove službe i saradnje sa vladinim i nevladinim sektorom, kao i sa međunarodnim organizacijama.

Policijska uprava Gračanica

Saradnja sa Policijskom upravom Gračanica se odvija u slijedećim aktivnostima:

- koordinacija kod preuzimanje NUS-a i MES-a od građana .
- obezbjedenje mjesta uočenog ili pronađenog NUS-a do dolaska stručnih lica za uništavanje- dezaktiviranje NUS-a,
- drugim aktivnostima vezanim za bezbjednost građana.

Ova saradnja se odvijala skoro svakodnevno i dala je dobre rezultate po pitanju opšte sigurnosti i bezbjednosti građana.

Sredstva javnog informisanja

Radio Gračanica i dopisništvo Televizije Tuzlanskog kantona, kao i dopisništvo Dnevnog avaza iz Gračanice su sredstva informisanja preko kojih je Služba za civilnu zaštitu najčešće ostvarivala komunikaciju sa javnošću po pitanju preduzimanja preventivnih mjera zaštite od NUS-a i mina i primopredaje deminiranih terena. Upoznavanje javnosti o tim aktivnostima realizovano je putem informacija, upozorenja, učešćem u kontakt emisijama koje su imale snažnu poruku stanovništvu o rizicima, opasnostima i mjestima najčešćeg pojavljivanja zaostalih ubojnih sredstava i načinu njihovog prijavljivanja nadležnim organima.

Pored ovog, o pojedinim aktivnostima Službe informacije su prezentovane i putem Web stranice Grada Gračanica. Sa redakcijama svih ovih medija ostvarena je značajna saradnja putem koje je stanovništvo grada, ali i šire bilo upoznato sa aktivnostima Službe za civilnu zaštitu po ovom pitanju.

Realizujući svoje programske zadatke u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, Služba za civilnu zaštitu je saradivala i sa ostalim gradskim službama, službama civilne zaštite susjednih općina/ gradova, kao i sa općinama u Republici Srpskoj, na realizaciji projekata od interesa za stanovništvo ovih općina/ gradova.

Zaključci i prijedlog mjera

Broj prikupljenih NUS-a i MES-a na području grada Gračanica i u 2024. godini je znatno manji u poređenju sa ranijim periodom, što ukazuje na činjenicu da je veliki dio ovih sredstava izuzet od građana i da se svakim danom smanjuje i opasnost od njihove zloupotrebe.

Proces deminiranja u Bosni i Hercegovini teče sporo, a jedan od razloga je sve manje donatorskih sredstava u ovaj proces. Vijeće ministara BiH je u Strategiji protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2018.-2025. godine u poglavlju „Vizija” definiše „ Bosna i Hercegovina bez mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata, u kojoj će maloljetne i punoljetne ženske i muške osobe obavljati aktivnosti neophodne za život bez opasnosti po vlastitu sigurnost i u kojoj će žrtve mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata biti integrirane u društvo i u potpunosti uživati svoja prava”.

Ovaj ambiciozno postavljen rok će biti vrlo teško ostvariti bez znatno većeg učešća državnih struktura u procesu deminiranja nego što je to do sada bilo.

Koristeći sve raspoložive medije nastaviti sa održavanjem pažnje građana o ovom problemu, naročito djece, omladine i povratnika na područja na kojima postoje opasnosti od NUS-a i MES-a.

Uzimajući u obzir ostvarene rezultate na deminiranju do današnjeg dana, teško je povjerovati da će zadati rok biti ispoštovan. Pred organima vlasti predstoje važne obaveze, kao što su donošenje i usvajanje novog zakona o protivminskom djelovanju u BiH, da država počne obezbjeđivati potrebna sredstva iz izvora BiH, iz budžeta institucija BiH, budžeta drugih nivoa vlasti u BiH (kantona, gradova i općina), eventualnog kredita ili iznalaženjem dodatnih donatorskih izvora, te da uz postojeće operativne kapacitete za operacije humanitarnog deminiranja pokuša privesti kraju ovaj posao na dobrobit cijele zajednice.

Do tada, suština preventivne zaštite svodi se na stvaranje svijesti kod običnog građanina da živimo okruženi opasnim eksplozivnim sredstvima i da svaki primjećeni nepoznati predmet ili sredstvo treba odmah prijaviti najbližoj policijskoj stanici ili službi civilne zaštite, koji će dalje djelovati kako bi se to sredstvo što brže uklonilo i spriječile eventualne neželjene posljedice. Obilježavanje kontaminiranih zona i zanzavljanje postojećih oznaka je kontinuirani posao Centra za uklanjanje mina BiH koji ima za cilj upozoravanje i predupređenja neželjenih posljedica, po ljude i materijalna dobra.

Skraćenice:

NUS – Neeksplozirano ubojno sredstvo

MES – Minsko eksplozivno sredstvo

OS BiH- Oružane snage Bosne i Hercegovine

BH MAC – Minsko Akcioni Centar Bosne i Hercegovine

MSP – Minsko sumnjiva površina

ARBIH – Armija Republike Bosne i Hercegovine

VRS – Vojska Republike Srpske

ITF – Internacionalni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina

SAD- Sjedinjene Američke države

SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU